

A párizsi rút, a déli és a balkáni...

Penészedett idő a házak arcán, homlokzatok, melyeket korommal szórt be a történelem...

Velence erőt ad Párizs mindent szétoldó, remény nélküli varázslatos utcáival szemben.

Járok rajtuk, és minden nyomorúságom, mely a szerencse habozásából születik, csak tétova lebegésnek tűnik, dicsőségnevek, melyek besorolnak a megfáradt város mellé. Miben hihetek itt? Az emberekben? De *ők voltak*. Ideálokban? Annyi minden után, csak stílushiány van. Így fáradok el Franciaország fáradtságában, s szívének unalompresztíziséig emelkedem.

Gondolatáryait a dér kiterjeszti Párizs fölött, s mindinkább a történelem kifejezője lesz, nem a természeté. Párizs a köd századában van. Miért nem tudom elképzelni a Lajosok alatt? Csak egy pillanatot jelent, és nem a lényegét. A természet egy történelmi alkony tanúja lesz.

Visszafordulok a házak felé, és nézem őket. És minden ház visszafordul felém. "Gyere közelebb, te sem vagy magányosabb mint mi." — hallom sorstársaim suttogását üres nappalok hosszú éjszakáin át. Elbűvölhetnek az itáliai városok, de sehol nem juthatsz oly közel az ember mélyén formát öltő dolgokhoz.

Amikor esténként, az éj sóhajaitól megtisztulva, csalódások és várakozások nélkül kóborolsz a Saint-Severin, St.-Etienne du-Mont templomok körül, vagy a St. Suplice piacon, egy nem várt reggel ígéretében, az embernemlakta vár felemelkedik veled a csend végtelen hiábavalóságáig. Tudni fogod-e akkor, hogy benned tükröződik a borostyán, mely elkülönítve áll azon a helyen, ahol a Notre-Dame visszanéz a Szajnából? Magam gyakran alászálltam veled, melankolikus hajladozásainak virtuális haláláig.

Nappal viszont, a hiány megrendítő szuggesztíója alatt, léted értelmetlensége feléled az illatoktól. Ez az Ó bája: szépségmeg-

nyugvást önteni a lélek tisztátalan mozdulataira, kitölteni az űrt, mely a megfoghatatlan varázslatú időlen ölelésből születik. "A város megért téged". Rásimul sebeidre. Elveszetteként élsz, s benne újra magadra találsz, senkire nincs szükséged; Ő előtted van. Megmenthet egy szeretőtől — elfoglalván helyét a szívedben — s valami furcsa tévelygésben az emberek itt jobban szeretnek mint máshol. Annyit voltam benne, hogy elhagyva Őt önmagamtól válok el.

Keskeny utcáin elmenekültem a sötétség elől, és soha nem láttam messzibb egekig mint mélyeikről. De a bulvárokról szétterjed a város fölé, és meghatározhatatlanságában a végtelenbe nyújtja a rútat, mely a gondterhelt házakon álmodik. S ha újra élnék minden kékséget, mely a mediterrán tenger felett nő, s a nagylelkű párákat a breton földek fölött, emlékét együtt sem nyomná el bennem. S ha definiálni akarom varázsát, magamba hullok, és a sajátommá írom: "a kékként létezés lehetetlensége". A felhők lassan szétfosznak: nézd az azúrhasítékokat, melyek sehol sem érnek össze. Nem alkothatnak összefüggő eget, mely önmagát keresi és be nem teljesül. A sugarak szálanként hatolnak a bizonytalan párák közé, és megpihennek az átszótt térben. Fehér és szürke kiterjedés, mindig befed valamit: "az ég" odaát van. Párizsnak nincsen "ege". És ahogy folyton várod, belebonyolódsz a sötét fénybe, behullul keserves, kékség utáni vágyad, szétszóródsz a látszatégbolt szeszélyes szürke tömegében, az odaát bizonytalan gondolatával, melyről azt sem tudod, hogy akarod-e igazán. Párizs holland ege...

Vele egyetértettem mindig, s ha nem volt senkim, kivel ugyanazon értelem akkordjai egybecsengtek volna, hát ott volt ő nekem. Hütlensége felé emelve tekintetem, minden arcában az én féktelenségemet mutatta fel. Óráról órára változik, összeáll és szétesik — magasság vágyakozása, derülő—boruló kételkedő démon. Túl gyakran elhagyatva a kastély embereinek alkonyán, hogy léphettem volna ki a szerelem azonnali seholjából magasságának megnyugtató szomszédsága nélkül? Párizs virágzó ős, aranyfényű alkony. Magaddal hordod minden más egek alatt.

... S amikor végleg jóllakva a korai alkonyoktól, tavaszok után vágyakozva, Dél felé húzódsz, a kék mennyei megvilágosodásában támadt boldogság nagyon is gyorsan megtalálja a telítődés mérget. Az egyforma napok reménytelensége, a szétpazarolt végtelen kék, az unalomig telített makulátlanság eluralkodik benned, és gyűlölettel és utálkozva nézel a jó forrása felé. Hová menekülhetnél ennyi

ég elől, a rendületlen napsütés elől, a lenyűgözöttség nyomasztó ismétlődése elől? Mikor nincs szíved annyi kék számára, s agyadban hely a fény nyíltságára, az unalom keserrel édesíti a kegyetlen sugárzás erejét is, és gondolatbarlangokat vetít a kietlen sivatagba. Hogy találhatnál boldogságokat, melyek ezen éggel mérhetik össze maguk? Megvalósítása megöl egy lelket, mely kétes anyagból született

... Így fordulsz vissza a rothadó Balkán felé, ahol a semmiből a por együtt száll az emberekkel. Vesd fel illatoktól és gondolatcsipkéktől megrészegült fejed, tépd ki álmaidat a katedrálisok árnyékából, lakj jól a búzzel, miben emberrongyok fetrengenek, és felejtse el a szellem tiszta méltóságát.

Az az ég nem fed be senkit, mert emberestől, mindenestől eltévedt. Vajon miért álltak meg a Duna szélén s a Kárpátok árnyékában a ráncos, táskás szemmel született lények — kiket a nemlét öregített meg — végleg belerokkanva a született tehetetlenségbe? Fekete Tengerek felé csúsznak mindannyian, de azok sem fogadják, s szájátva hagyják őket állni a parton a fulladás keserű hiányában. Tële a világban szétszórtakkal, mivel vigasztalnád magad ennyi nyomorult között? Ott a holttesteken virágzik a természet, tavaszok mosolyognak a reménytelenségre. A fekete föld, minden dicső lépés édes jele nélkül, a véredbe hatol. És véred megfeketedik. És csak nézel az ég felé. És az ég pokollá változik.

Elátkozott sarka a világnak, az idő vigyorgott aljasságon, boldogtalanságon nem esett meg egyetlen érzékeny szív sem, mely morbid gyönyört keres. A Balkánról nézve a világegyetem peremváros, hol tiszteletreméltó pendzsik és gyilkos cigányok sétálnak.

Vastag, szemét vágjuk — melyben egy temetési kürt boldogsága röhög — nem ásott ki egyetlen hevülő istent sem. Miféle perifériavágyó csillag hullhatott volna oda? Zajos kukacok leprahórába döcögve!

Ezen a tájon tiszta lázadás sosem vethetett hajnalt. A remények megkeserednek és elsorvad a borzongás. A szerencsétlenség felmutatja erejét.

A rideg, tévelygő elhagyatottságban, tétován bolyongva jelöletlen határokon, melyek egyetlen Világalkotó Tervben sem szerepelnek, Isten szemei elől veszve, s az ördögtől is elhagyottan, a gondolat gyásza más terekre emlékezve akasztófát állít a reménynek, és minden, ami virág a szívben, álmát egy hurokhoz köti.